

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρασβούργο, 8.3.2016
COM(2016) 127 final

ANNEX 1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πρώτο προκαταρκτικό σχέδιο ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

που συνοδεύει την

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έναρξη διαβούλευσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

{SWD(2016) 50 final}
{SWD(2016) 51 final}

Πίνακας περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι: ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Δεξιότητες, εκπαίδευση και διά βίου μάθηση
2. Ευέλικτες και ασφαλείς συμβάσεις εργασίας
3. Ασφαλείς επαγγελματικές μεταβάσεις
4. Ενεργός υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης
5. Ισότητα των φύλων και ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής
6. Ισότητα ευκαιριών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ: ΔΙΚΑΙΟΙ ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

7. Όροι εργασίας
8. Αμοιβές
9. Υγεία και ασφάλεια στην εργασία
10. Κοινωνικός διάλογος και συμμετοχή των εργαζομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ: ΕΠΑΡΚΗΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

11. Ενοποιημένες κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες
12. Παροχές υγειονομικής περίθαλψης και ασθενείας
13. Συντάξεις
14. Παροχές ανεργίας
15. Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα
16. Παροχές αναπηρίας
17. Μακροχρόνια φροντίδα
18. Παιδική φροντίδα
19. Στέγαση
20. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες

Επεξηγηματικό σημείωμα

Το παρόν παράρτημα παρουσιάζει ένα πρώτο, προκαταρκτικό σχέδιο του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων προς διαβούλευση με το ευρύ κοινό. Ο πυλώνας σχεδιάζεται να συσταθεί εντός της ζώνης του ευρώ, θα είναι όμως ανοικτός στη συμμετοχή, σε εθελοντική βάση, και των λοιπών κρατών μελών.

Σημείο αφετηρίας του πυλώνα αποτελούν οι κοινωνικοί στόχοι και τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ, το οποίο αποτελείται από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προκειμένου να διασφαλιστεί μια βάση διαβούλευσης που θα είναι επαρκώς ευρεία, ο πυλώνας καλύπτει τόσο τομείς στους οποίους η ΕΕ διαθέτει νομοθετική αρμοδιότητα όσο και τομείς όπου η αρμοδιότητα ανήκει κατά βάση στα κράτη μέλη και όπου η ΕΕ διαθέτει έναν μάλλον υποστηρικτικό και συμπληρωματικό ρόλο. Εξάλλου, ο πυλώνας αντλεί επίσης έμπνευση από εθνικές πρακτικές και διεθνείς πηγές δικαίου.

Το σχέδιο του πυλώνα δεν αναδιατυπώνει ή τροποποιεί τα υφιστάμενα δικαιώματα, η ισχύς των οποίων παραμένει ανεπηρέαστη. Αντιθέτως, ο πυλώνας αποσκοπεί στο να συμπληρώσει τα υφιστάμενα δικαιώματα, με την αναλυτική παράθεση μιας σειράς βασικών αρχών, οι οποίες θα πρέπει να καταστούν κοινές μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών και να καθοδηγούν τις πολιτικές τους στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ζώνη του ευρώ. Ο πυλώνας, αφού θεσπιστεί, θα πρέπει να καταστεί πλαίσιο αναφοράς για τον έλεγχο των επιδόσεων των συμμετεχόντων κρατών μελών στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, την προώθηση μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο και, ειδικότερα, την καθοδήγηση των ακολουθούμενων πολιτικών προς μια ανανεωμένη πορεία σύγκλισης εντός της ζώνης του ευρώ.

Οι αρχές που παρουσιάζονται εδώ ομαδοποιούνται βάσει 20 τομέων πολιτικής, οι οποίοι θεωρούνται κρίσιμοι για την εγκαθίδρυση λειτουργικών και δίκαιων αγορών εργασίας και συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Οι εν λόγω αρχές λαμβάνουν υπόψη οικονομικές και κοινωνικές παραμέτρους, καθώς και την ευρεία ποικιλία συνθηκών που επικρατούν στην Ευρώπη και τις μεταβαλλόμενες πραγματικότητες στο έδαφός της. Απαντούν σε βασικές ανάγκες για μια βαθύτερη και δικαιότερη Οικονομική και Νομισματική Ένωση, όπως η ανάγκη να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα, να αυξηθεί η συμμετοχή στην αγορά εργασίας, να αναπτυχθούν επαρκή επίπεδα ελάχιστης κοινωνικής προστασίας, να επιτευχθεί πλήρης αξιοποίηση του δυναμικού των ανθρώπων μας, να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και να αυξηθεί η ικανότητα προσαρμογής και η ανθεκτικότητα των δομών της οικονομίας.

Οι αρχές που παρουσιάζονται εδώ καλύπτουν τους πολίτες της Ένωσης και τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ, ενεργούς ή όχι οικονομικά, σύμφωνα με τη διατύπωση κάθε αρχής. Προσωρινά, για τους σκοπούς της παρούσας διαβούλευσης, με τον όρο «μισθωτός» νοείται κάθε πρόσωπο το οποίο, για κάποιο χρονικό διάστημα, παρέχει υπηρεσίες προς ορισμένο άλλο πρόσωπο έναντι αμοιβής και

το οποίο ενεργεί υπό τη διεύθυνση του εν λόγω άλλου προσώπου όσον αφορά, ιδίως, τον χρόνο, τον τόπο και το περιεχόμενο της εργασίας του.

Με τον όρο «μη μισθωτός» νοείται κάθε πρόσωπο που ασκεί επικερδή δραστηριότητα για ίδιο λογαριασμό. Ο όρος «απασχολούμενοι» καταλαμβάνει τόσο τους μισθωτούς όσο και τους μη μισθωτούς. Το πεδίο εφαρμογής των εν λόγω όρων ενδέχεται να χρειαστεί περαιτέρω εξειδίκευση κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης.

Η επιλογή και η διατύπωση των ανωτέρω αρχών στηρίζονται, μεταξύ άλλων, σε υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές που έχουν δοθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, σε διατάξεις του παράγωγου δικαίου της Ένωσης και, όπου υφίστανται, σε μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για το εκάστοτε εξεταζόμενο ζήτημα. Για την καλύτερη πλαισίωση της κάθε αρχής, το σχέδιο αναφέρει τις κύριες προκλήσεις που εκάστοτε εκκρεμούν, παρουσιάζει τη δυνητική προστιθέμενη αξία κάθε αρχής και, όπου συντρέχει σχετική περίπτωση, υπενθυμίζει, εντός πλαισίων, τα αντίστοιχα συναφή δικαιώματα του πρωτογενούς δικαίου. Οι αρχές θα πρέπει να συζητηθούν ευρέως και να βελτιωθούν περαιτέρω στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης, με στόχο να οριστικοποιηθεί πρόταση για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων εντός του 2017.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι: ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Δεξιότητες, εκπαίδευση και διά βίου μάθηση

Η απόκτηση των βασικών δεξιοτήτων της γλώσσας, της γραφής και ανάγνωσης, και των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας, οι οποίες αποτελούν τους πρώτους θεμέλιους λίθους της μάθησης, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για σημαντικό τμήμα του πληθυσμού, από παιδιά έως ενήλικες. Για να ενισχυθεί η ποιότητα και η πρακτική αξία των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, πρέπει να καταστούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης περισσότερο αποτελεσματικά, δίκαια και ανταποκρινόμενα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνίας. Η ισότητα, ανεξαρτήτως οικονομικών δυνατοτήτων, στην πρόσβαση σε βασική εκπαίδευση για την απόκτηση ενός υποβάθρου βασικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων χρειάζεται να συμπληρωθεί με ποιοτικές ευκαιρίες που να επιτρέπουν στους ενηλίκους να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες και ικανότητες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Η γήρανση του πληθυσμού, η επιμήκυνση του εργασιακού βίου και η αύξηση της μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών επιβάλλουν πρόσθετες δράσεις αναβάθμισης των δεξιοτήτων και διά βίου μάθησης, για την επιτυχή προσαρμογή στους τεχνολογικούς μετασχηματισμούς και τις ταχέως μεταβαλλόμενες αγορές εργασίας.

Όλα τα πρόσωπα διαθέτουν πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, ώστε να αποκτήσουν επαρκές επίπεδο βασικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων για την ενεργό συμμετοχή τους στον κοινωνικό και τον εργασιακό βίο. Οι ανειδίκεντοι νέοι και ενήλικες σε ηλικία εργασίας ενθαρρύνονται να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους.

Το άρθρο 14 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ευχέρεια δωρεάν παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.*

Τα άρθρα 165 και 166 της ΣΛΕΕ ορίζουν ότι η Ένωση εφαρμόζει πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης και συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους.

2. Ευέλικτες και ασφαλείς συμβάσεις εργασίας

Οι ευέλικτες συμβάσεις μπορούν να διευκολύνουν την ένταξη στην αγορά εργασίας και να προάγουν τις επαγγελματικές μεταβάσεις, ενώ, ταυτόχρονα, επιτρέπουν στους εργοδότες να ανταποκρίνονται σε μεταβολές στη ζήτηση. Η ψηφιοποίηση των οικονομιών αλλάζει τα εργασιακά πρότυπα και οδηγεί σε νέες μορφές εργασίας, παραδείγματος χάριν, στο πλαίσιο αυτοαπασχόλησης. Με τον τρόπο αυτόν, ανοίγονται περισσότερο διαφοροποιημένες δίοδοι εισόδου στην αγορά εργασίας και

διευκολύνεται η διατήρηση των προσώπων οικονομικά ενεργών. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφορές στους όρους εργασίας μεταξύ των διαφόρων συμβάσεων εργασίας.

Επιπλέον, υφίστανται «γκρίζες ζώνες», όπως η «εξαρτώμενη» και η «ψευδής» αυτοαπασχόληση, οι οποίες οδηγούν σε ασαφείς νομικές καταστάσεις και δημιουργούν φραγμούς στην πρόσβαση σε θεσμούς κοινωνικής προστασίας. Φαινόμενα όπως τα παραπάνω μπορούν να οδηγήσουν σε εργασιακή ανασφάλεια και/ή κατακερματισμένες αγορές εργασίας, δύο ταχυτήτων, γεγονότα που βλάπτουν την παραγωγικότητα και δημιουργούν αποκλεισμούς. Οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου εγκυμονούν αυξημένους κινδύνους εργασιακής ανασφάλειας, μέσω χαμηλότερου επιπέδου προστασίας έναντι της απόλυσης, χαμηλότερων αμοιβών και περιορισμένης πρόσβασης σε θεσμούς κοινωνικής προστασίας και κατάρτιση. Η μετακίνηση προς τύπους συμβάσεων που περιλαμβάνουν συγκρίσιμες διασφαλίσεις και κόστος μπορεί να συμβάλει ώστε η προσωρινή απασχόληση να καταστεί ένα ενδιάμεσο στάδιο προς πιο σταθερή και ασφαλή εργασία, με ταυτόχρονη αύξηση της ανθεκτικότητας των αγορών εργασίας στους κλυδωνισμούς.

α) Διασφαλίζεται ίση μεταχείριση, ανεξαρτήτως είδους σύμβασης εργασίας, εκτός εάν η διαφοροποιημένη μεταχείριση δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Καταπολεμάται η κακή χρήση και η κατάχρηση των επισφαλών και των ορισμένου χρόνου σχέσεων εργασίας.

β) Η ευελιξία των όρων εργασίας μπορεί να προσφέρει δίοδο πρόσβασης στην αγορά εργασίας και να διαφυλάττει την ικανότητα των εργοδοτών να ανταποκρίνονται με ταχύτητα σε μεταβολές στη ζήτηση, ωστόσο, διασφαλίζεται η μετάβαση προς συμβάσεις αορίστου χρόνου.

Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές, καθώς και υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα των όρων εργασίας.

3. Ασφαλείς επαγγελματικές μεταβάσεις

Ο επαγγελματικός βίος καθίσταται περισσότερο πολύπλευρος, συμπεριλαμβάνει δε πλέον, κατά τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, πολλαπλές θέσεις εργασίας και μορφές απασχόλησης, διακοπές σταδιοδρομίας, αυξημένη κινητικότητα και αλλαγές επαγγέλματος. Για να υπάρξει ανταπόκριση στις τεχνολογικές αλλαγές και τις ταχέως μεταβαλλόμενες αγορές εργασίας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, απαιτούνται ταχύτερη και αποτελεσματικότερη υποστήριξη για τη μετάβαση σε νέες θέσεις και αντικείμενα εργασίας, καθώς και υποστήριξη για τακτική αναβάθμιση των δεξιοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου.

Ωστόσο, η αναβάθμιση των δεξιοτήτων απαιτεί επενδύσεις από τον εργαζόμενο προσωπικά, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία. Ορισμένα δικαιώματα κοινωνικής προστασίας, όπως οι επαγγελματικές συντάξεις, οι παροχές ανεργίας, η ασφάλιση

υγείας ή τα δικαιώματα σε κατάρτιση, δεν μπορούν πάντοτε να μεταφερθούν με ευχέρεια όταν κάποιος αλλάζει θέση εργασίας, ούτε μπορούν να μετατραπούν σε χρήμα ή να προσμετρηθούν όταν κανείς ξεκινά μη μισθωτή δραστηριότητα. Αντιστοίχως, ορισμένες από τις παροχές που λαμβάνουν τα πρόσωπα που αναζητούν εργασία ή τα πρόσωπα που δεν είναι οικονομικώς ενεργά δεν θα πρέπει να καθίστανται αντικίνητρα που να αποτρέπουν τα εν λόγω πρόσωπα από το να ξεκινήσουν εκ νέου να εργάζονται ή από το να δημιουργήσουν δικές τους επιχειρήσεις.

α) Όλα τα πρόσωπα σε ηλικία εργασίας διαθέτουν πρόσβαση σε εξατομικευμένη βοήθεια στην αναζήτηση εργασίας και ενθαρρύνονται να αναλάβουν δράσεις κατάρτισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους, προκειμένου να βελτιώσουν τις προοπτικές τους στην αγορά εργασίας ή τον επιχειρηματικό στίβο και να επιτύχουν ταχύτερη μετάβαση σε νέα θέση ή αντικείμενο εργασίας.

β) Διασφαλίζεται η διατήρηση και η δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων σε κοινωνικές παροχές και των δικαιωμάτων σε κατάρτιση που έχουν σωρευθεί κατά τη διάρκεια όπως σταδιοδρομίας του προσώπου, προκειμένου να διευκολύνονται οι μεταβάσεις σε νέες θέσεις και αντικείμενα εργασίας.

Το άρθρο 151 όπως ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την προώθηση όπως απασχόλησης. Το άρθρο 153 όπως ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών όπως τομείς όπως κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, όπως καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

4. Ενεργός υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης

Για την καταπολέμηση όπως επίμονης, όπως επαναλαμβανόμενης, καθώς και όπως μακροχρόνιας ανεργίας, ιδίως των νέων και των ανειδίκευτων προσώπων, απαιτούνται επαρκής και στοχευμένη υποστήριξη για την (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας, καθώς και μέτρα για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων, των προσόντων ή όπως εργασιακής εμπειρίας που απαιτούνται για τη μετάβαση σε νέα επαγγέλματα. Η παροχή ταχείας και αποτελεσματικής πρόσβασης σε μέτρα όπως τα παραπάνω μπορεί να αποτρέψει τον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

α) Όλα τα πρόσωπα κάτω των 25 ετών λαμβάνουν προσφορά απασχόλησης καλής ποιότητας, συνεχή εκπαίδευση, μαθητεία ή άσκηση εντός περιόδου τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που καθίστανται άνεργα ή εξέρχονται από την επίσημη εκπαίδευση.

β) Διασφαλίζεται, ομοίως, ότι στους εγγεγραμμένους μακροχρόνια ανέργους προσφέρονται εξατομικευμένες αναλυτικές αξιολογήσεις και καθοδήγηση, καθώς και συμφωνία ένταξης στην εργασία, η οποία περιλαμβάνει εξατομικευμένη προσφορά υπηρεσιών και τον καθορισμό ενός ενιαίου σημείου επαφής, το αργότερο μόλις συμπληρώσουν 18 μήνες ανεργίας.

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει, επίσης, ότι η Ένωση θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές, καθώς και υποστηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειες των κρατών μελών για την προώθηση της αφομοίωσης των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας προσώπων.

5. Ισότητα των φύλων και ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής

Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στη αγορά εργασίας εν γένει, αλλά να υπερεκπροσωπούνται στην εργασία μερικής απασχόλησης και στους τομείς με χαμηλότερες αμοιβές, ενώ εξακολουθούν να λαμβάνουν χαμηλότερη ωριαία αμοιβή, παρότι έχουν ξεπεράσει τους άνδρες σε μορφωτικό επίπεδο. Η προαγωγή της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διασφάλιση ισότητας ευκαιριών, ενώ, επιπλέον, στο πλαίσιο της γήρανσης του πληθυσμού, αποτελεί και οικονομική αναγκαιότητα.

Η έλλειψη επαρκούς άδειας απουσίας από την εργασία και μηχανισμών φροντίδας των παιδιών και λοιπών εξαρτημένων μελών της οικογένειας μπορεί να αποθαρρύνει τα πρόσωπα που βαρύνονται με υποχρεώσεις φροντίδας, δηλαδή κυρίως τις γυναίκες, από το συνεχίσουν να εργάζονται ή από το να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας. Στους φραγμούς στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβάνονται η έλλειψη κατάλληλων πολιτικών που να διασφαλίζουν την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, δημοσιονομικά αντικίνητρα για τον δεύτερο εργαζόμενο της οικογένειας ή υπερβολική φορολόγηση της εργασίας, καθώς και στερεότυπα σχετικά με τους τομείς σπουδών και εργασίας των γυναικών.

Περαιτέρω, η πρόσβαση των μη μισθωτών και των μισθωτών που δεν εργάζονται με συμβάσεις πλήρους απασχόλησης και αορίστου χρόνου σε άδεια μετ' αποδοχών για οικογενειακούς λόγους ή συναφείς μηχανισμούς ασφάλισης παραμένει άنيση. Επιπλέον, η έλλειψη επαρκών δυνατοτήτων και ενθάρρυνσης των ανδρών να λαμβάνουν σχετικές άδειες ενισχύει τον ρόλο των γυναικών ως των προσώπων που κυρίως αναλαμβάνουν να παρέχουν φροντίδα στα πρόσωπα της οικογένειάς τους που την χρειάζονται, γεγονός που έχει αρνητικές συνέπειες για την απασχόληση των γυναικών.

Εντούτοις, υφίστανται αυξημένες δυνατότητες ευελιξίας όσον αφορά την οργάνωση της εργασίας, με την αξιοποίηση, μεταξύ άλλων, ψηφιακών περιβαλλόντων εργασίας και της δυνατότητας συνδυασμού πλειόνων επαγγελμαμάτων στον τομέα της συνεργατικής οικονομίας και κατανάλωσης. Εξάλλου, οι ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας μπορούν, επίσης, να διευκολύνουν την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ

επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, επιτρέποντας τόσο στους απασχολούμενους όσο και στις επιχειρήσεις να προσαρμόζουν τα προγράμματα και τα πρότυπα εργασίας τους στις ατομικές τους ανάγκες.

α) Προάγεται η ισότητα των φύλων στην αγορά εργασίας και την εκπαίδευση, με τη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης σε όλους της τομείς, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής, την άρση των φραγμών στη συμμετοχή των γυναικών και την καταπολέμηση των επαγγελματικών διαχωρισμών.

β) Όλοι οι γονείς και όλα τα πρόσωπα με υποχρεώσεις φροντίδας διαθέτουν πρόσβαση σε επαρκείς ρυθμίσεις άδειας για τη φροντίδα παιδιών και άλλων εξαρτημένων συγγενών τις, καθώς και πρόσβαση σε σχετικές υπηρεσίες φροντίδας¹. Ενθαρρύνεται η ισόποση χρήση ρυθμίσεων άδειας μεταξύ των φύλων, μέσω μέτρων τις η καθιέρωση γονικής άδειας μετ' αποδοχών, τόσο για τις άνδρες όσο και για τις γυναίκες.

γ) Κατόπιν συμφωνίας μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, προσφέρονται και προωθούνται ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένου όσον αφορά τον χρόνο εργασίας, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες τόσο των εργαζομένων όσο και των εργοδοτών.

Το άρθρο 33 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει δικαίωμα προστασίας από την απόλυση για λόγους που συνδέονται με τη μητρότητα, καθώς και δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού.

Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές, καθώς και υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς του περιβάλλοντος εργασίας, των όρων εργασίας, καθώς και της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία.

Επιπλέον, το άρθρο 23 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: Η ισότητα γυναικών και ανδρών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές. Η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου.

Το άρθρο 3 της ΣΕΕ ορίζει ότι η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις. Επιπλέον, το άρθρο 8 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση επιδιώκει να εξαλειφθούν οι ανισότητες και να προαχθεί η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, ενώ, συναφώς, το άρθρο 19 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση μπορεί να αναλάβει δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων «λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού». Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές, καθώς και υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της αφομοίωσης των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας προσώπων, καθώς και της προώθησης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία.

¹ Σύμφωνα με τις αρχές 17-18 κατωτέρω.

6. Ισότητα ευκαιριών

Οι διακρίσεις «λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» απαγορεύονται σε ολόκληρη την Ένωση. Ωστόσο, κάποιες ομάδες αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στον κόσμο της εργασίας. Ιδίως, οι υπήκοοι τρίτων χωρών και όσοι ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες υποεκπροσωπούνται στην αγορά εργασίας και αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι φραγμοί στη συμμετοχή των εν λόγω ομάδων, οι οποίοι μπορεί να συνίστανται σε γλωσσικούς φραγμούς ή σε κενά στην αναγνώριση των δεξιοτήτων και των προσόντων τους. Μάλιστα, όσον αφορά τις διακρίσεις λόγω εθνικότητας ή εθνοτικής καταγωγής, η εμπειρία της πράξης καταδεικνύει άγνοια τόσο εκ μέρους των εργοδοτών αναφορικά με τις διαδικασίες πρόσληψης που δεν εισάγουν διακρίσεις όσο και εκ μέρους των προσώπων που υφίστανται διακρίσεις αναφορικά με τα δικαιώματά τους.

Εξάλλου, η προαγωγή της συμμετοχής των εν λόγω ομάδων στην αγορά εργασίας είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διασφάλιση ισότητας ευκαιριών, ενώ, επιπλέον, στο πλαίσιο της γήρανσης του πληθυσμού, αποτελεί και οικονομική αναγκαιότητα.

Ενισχύεται η συμμετοχή στην αγορά εργασίας των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, ενώ διασφαλίζεται η ίση μεταχείρισή τους σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αύξηση της ευαισθητοποίησης ως προς το εν λόγω ζήτημα και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Το άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.*

Το άρθρο 3 της ΣΕΕ ορίζει ότι η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις. Επιπλέον, το άρθρο 8 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση επιδιώκει να εξαλειφθούν οι ανισότητες και να προαχθεί η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, ενώ, συναφώς, το άρθρο 19 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση μπορεί να αναλάβει δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων «λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού». Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές, καθώς και υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της αφομοίωσης των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας προσώπων, καθώς και της προώθησης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II: ΔΙΚΑΙΟΙ ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

7. Όροι εργασίας

Οι νέες μορφές ευέλικτης απασχόλησης επιβάλλουν πρόσθετη προσοχή όσον αφορά τον προσδιορισμό της φύσης, του όγκου ή της διάρκειας της εργασίας, τον καθορισμό του εργοδότη και του συναφούς επιπέδου κοινωνικής προστασίας, αλλά και για την αποφυγή καταχρήσεων σε σχέση με τη δοκιμαστική περίοδο. Οι μορφές αποκεντρωμένης, αυτοοργανούμενης εργασίας μπορούν να αυξήσουν την αυτονομία των μισθωτών και να ενισχύσουν την ανάπτυξη των επιχειρήσεων, αλλά, ταυτοχρόνως, μπορούν να οδηγήσουν σε χαμηλότερο επίπεδο ευαισθητοποίησης ως προς τα ισχύοντα δικαιώματα και σε ασάφεια ως προς τις υποχρεώσεις των εργοδοτών να ενημερώνουν τους εργαζομένους τους σχετικά με τους όρους εργασίας τους. Οι υφιστάμενες ενωσιακές νομοθετικές διατάξεις σχετικά με την ενημέρωση των εργαζομένων για τους όρους εργασίας τους δεν εφαρμόζονται ήδη από την αρχή της σχέσης εργασίας, ενώ, επιπλέον, η εφαρμογή τους καθίσταται δυσκολότερη στα σύγχρονα μοντέλα επιχειρησιακής οργάνωσης, τα οποία στηρίζονται ολοένα και περισσότερο σε στοιχεία υπερεθνικής οργάνωσης, κινητικότητας, ψηφιακής λειτουργίας και αποκέντρωσης. Η πολυπλοκότητα, η δαπανηρότητα και η ασάφεια των κανονιστικών ρυθμίσεων που διέπουν την καταγγελία των συμβάσεων αορίστου χρόνου έχουν ως αποτέλεσμα να διστάζουν οι επιχειρήσεις να προβούν σε προσλήψεις, ενώ, επιπλέον, οδηγούν σε ανισότητες στην εφαρμογή των υφιστάμενων κανόνων.

- α) Κάθε μισθωτός ενημερώνεται εγγράφως, πριν από την έναρξη τις απασχόλησής του, σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τη σχέση εργασίας του.*
- β) Στην περίπτωση που προβλέπεται δοκιμαστική περίοδος, η διάρκειά της είναι εύλογη, ενώ οι μισθωτοί ενημερώνονται για της όρους της δοκιμαστικής περιόδου πριν από την έναρξή της.*
- γ) Η απόλυση μισθωτού πρέπει να αιτιολογείται, να πραγματοποιείται με την παροχή εύλογης προθεσμίας και να συνοδεύεται από επαρκή αποζημίωση, ενώ, επιπλέον, πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα ταχείας και ουσιαστικής προσβολής της ενώπιον αμερόληπτου μηχανισμού επίλυσης διαφορών.*

Το άρθρο 30 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα προστασίας έναντι κάθε αδικαιολόγητης απόλυσης, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.*

Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση θεσπίζει οδηγίες που καθορίζουν ελάχιστες προδιαγραφές, καθώς και υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς των όρων εργασίας και της προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης εργασίας.

8. Αμοιβές

Η καθιέρωση ελάχιστων αμοιβών επαρκούς επιπέδου διασφαλίζει αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για τους μισθωτούς και τις οικογένειές τους, και συμβάλλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος της φτώχειας των εργαζομένων. Συναφώς, η καθιέρωση ευρέος πεδίου εφαρμογής των ελάχιστων αμοιβών αποτρέπει τις στρεβλώσεις που οδηγούν σε αγορές εργασίας δύο ταχυτήτων. Εξάλλου, η προβλεψιμότητα της εξέλιξης των αμοιβών είναι σημαντική για τη διασφάλιση της σταθερότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Εντούτοις, οι ελάχιστες αμοιβές πρέπει να ορίζονται σε επίπεδο που, αφενός, δεν θέτει σε κίνδυνο τις προοπτικές πρόσληψης των ανειδίκευτων προσώπων και, αφετέρου, καθιστά την εργασία ελκυστική για τους ανέργους και τους οικονομικά ανενεργούς πολίτες. Τέλος, η σύνδεση της εξέλιξης των αμοιβών με την εξέλιξη της παραγωγικότητας έχει αποδειχθεί κρίσιμη για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας, ιδίως εντός της ζώνης του ευρώ.

Όλοι οι εργαζόμενοι αμείβονται δίκαια, ώστε να τους διασφαλίζεται αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Καθορίζονται ελάχιστες αμοιβές μέσω διαφανών και προβλέψιμων στην εφαρμογή τους μηχανισμών, κατά τρόπο που διαφυλάσσει τη δυνατότητα πρόσβασης στην αγορά εργασίας και το κίνητρο αναζήτησης εργασίας. Οι μισθοί εξελίσσονται σε αρμονία με τις εξελίξεις της παραγωγικότητας, σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές.

9. Υγεία και ασφάλεια στην εργασία

Η εξάπλωση λιγότερο σταθερών σχέσεων εργασίας, η εμφάνιση νέων προτύπων εργασίας και η γήρανση του πληθυσμού δημιουργούν νέες προκλήσεις όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία. Η διασφάλιση προστασίας έναντι των κινδύνων επαγγελματικού τραυματισμού και ασθένειας όλων των εργαζομένων, ανεξαρτήτως μορφής απασχόλησης και με κάλυψη των υφιστάμενων «γκρίζων ζωνών», όπως των περιπτώσεων «εξαρτώμενης» ή «ψευδούς» αυτοαπασχόλησης, οι οποίες οδηγούν σε ασαφείς νομικές καταστάσεις, είναι σημαντική για τη μείωση της ανασφάλειας και του κοινωνικού κόστους, αλλά και για τη βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων. Εξάλλου, για την ενίσχυση των προσπάθειών επανένταξης και αποκατάστασης, απαιτείται μεγαλύτερη συμμετοχή των εργοδοτών στους τομείς της επανεκπαίδευσης και της προσαρμογής των χώρων εργασίας. Ωστόσο, η επιβολή της εφαρμογής προληπτικών και διορθωτικών μέτρων από τις μικρές επιχειρήσεις παραμένει προβληματική.

Διασφαλίζεται επαρκές επίπεδο προστασίας έναντι όλων των κινδύνων που είναι δυνατόν να προκύψουν στον χώρο εργασίας, με παροχή της δέουσας υποστήριξης για την εφαρμογή των σχετικών μέτρων, ιδίως προς τις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις.

Το άρθρο 31 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε συνθήκες εργασίας οι οποίες σέβονται την υγεία, την ασφάλεια και την αξιοπρέπειά του.*

Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση δύναται να θεσπίζει οδηγίες που καθορίζουν ελάχιστες προδιαγραφές, καθώς και υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών για τη βελτίωση του περιβάλλοντος εργασίας, με σκοπό την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων.

10. Κοινωνικός διάλογος και συμμετοχή των εργαζομένων

Προκειμένου ο κοινωνικός διάλογος να λειτουργεί εύρυθμα, απαιτείται η ύπαρξη αυτόνομων και αντιπροσωπευτικών κοινωνικών εταίρων με την ικανότητα σύναψης συλλογικών συμβάσεων. Δεδομένης της μείωσης που παρατηρείται όσον αφορά το ποσοστό των συνδικαλισμένων απασχολούμενων και την αντιπροσωπευτικότητα των συνδικαλιστικών ενώσεων, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να ενισχύσουν περαιτέρω την ικανότητά τους συμμετοχής σε κοινωνικό διάλογο που να λειτουργεί καλύτερα και να είναι αποτελεσματικός. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο είναι κρίσιμη για την επιτυχή χάραξη και εφαρμογή οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών, το γεγονός δε αυτό ισχύει και όσον αφορά τις προσπάθειες διασφάλισης θέσεων απασχόλησης σε περιόδους οικονομικής κάμψης. Εξάλλου, οι νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας, όπως παρατηρούνται, για παράδειγμα, στον κλάδο των υπηρεσιών και στον τομέα της ψηφιακής οικονομίας, καθιστούν άνιση τη συμμετοχή των εργαζομένων και περιπλέκουν τις προσπάθειες ενημέρωσης των εργαζομένων και διαβούλευσης μαζί τους.

- α) Ζητείται η γνώμη των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών της τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής. Οι κοινωνικοί εταίροι ενθαρρύνονται να καταρτίζουν συλλογικές συμβάσεις επί των ζητημάτων που της αφορούν, με σεβασμό των εθνικών παραδόσεων, της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων και του δικαιώματος συλλογικής δράσης.***
- β) Διασφαλίζεται δικαίωμα έγκαιρης ενημέρωσης και διαβούλευσης για όλους τους εργαζομένους, συμπεριλαμβανομένων όσων εργάζονται ψηφιακά και/ή διασυννοριακά, ή τους εκπροσώπους τους, ιδίως στις περιπτώσεις ομαδικών απολύσεων, και μεταβίβασης, αναδιάρθρωσης ή συγχώνευσης επιχειρήσεων.***

Το άρθρο 12 και το άρθρο 27 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζουν, αντιστοίχως: *Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στον πολιτικό και τον συνδικαλιστικό τομέα καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη, πράγμα που συνεπάγεται το δικαίωμα κάθε προσώπου να ιδρύει με άλλους συνδικαλιστικές ενώσεις και να προσχωρεί σε αυτές για την υπεράσπιση των συμφερόντων του. Εξασφαλίζεται στους εργαζομένους ή τους εκπροσώπους τους, στα ενδεδειγμένα επίπεδα, εγκαίρως ενημέρωση και διαβούλευση, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.*

Το άρθρο 28 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες, ή οι αντίστοιχες οργανώσεις τους, έχουν, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, δικαίωμα να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις στα ενδεδειγμένα επίπεδα καθώς και να προσφεύγουν, σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, σε συλλογικές δράσεις για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους, συμπεριλαμβανομένης της απεργίας.*

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου. Το άρθρο 152 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι η Ένωση αναγνωρίζει και προάγει τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων και διευκολύνει τον μεταξύ τους διάλογο. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές, καθώς και υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους εργαζομένους, καθώς και της εκπροσώπησης και συλλογικής υπεράσπισης των συμφερόντων εργαζομένων και εργοδοτών. Τα άρθρα 154 και 155 της ΣΛΕΕ αναγνωρίζουν ρόλο των εργοδοτών και των εργαζομένων στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ: ΕΠΑΡΚΗΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

11. Ενοποιημένες κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η πολλαπλότητα παροχών και υπηρεσιών, οργανισμών και διαδικασιών εφαρμογής δυσχεραίνει την πρόσβαση των ατόμων σε ολόκληρη την υποστήριξη που χρειάζονται. Εξάλλου, το γεγονός ότι ο χαρακτήρας των υφιστάμενων παροχών και υπηρεσιών δεν είναι επαρκώς ενοποιημένος ελαττώνει την αποτελεσματικότητά τους στην καταπολέμηση της φτώχειας και την προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της ένταξης στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, για την προσφορά αποτελεσματικής υποστήριξης, απαιτείται ευθυγράμμιση των τριών στοιχείων, δηλαδή των κοινωνικών παροχών, της ενεργού υποστήριξης και των κοινωνικών υπηρεσιών. Η εν λόγω ευθυγράμμιση θα πρέπει να αφορά την επιλεξιμότητα και την κάλυψη, συντονισμένες προσφορές υποστήριξης και τη διατήρηση ορισμένων δικαιωμάτων μετά την επανέναρξη μισθωτής ή μη μισθωτής εργασίας. Η καλύτερη ενοποίηση των παροχών και υπηρεσιών μπορεί να βελτιώσει τη σχέση κόστους–αποτελέσματος της παρεχόμενης κοινωνικής προστασίας.

Οι παροχές και οι υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας ενοποιούνται στο μέτρο του δυνατού, ούτως ώστε να ενισχυθεί η συνέπεια και η αποτελεσματικότητα των εν λόγω μέτρων και να προωθηθεί η κοινωνική ενσωμάτωση και η ένταξη στην αγορά εργασίας.

Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες.*

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχους την κατάλληλη κοινωνική προστασία και την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και της αφομοίωσης των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας προσώπων.

12. Παροχές υγειονομικής περίθαλψης και ασθενείας

Η γήρανση του πληθυσμού και το υψηλό κόστος των ιατρικών θεραπειών ασκούν αυξημένη πίεση στην οικονομική βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας και στην ικανότητά τους να παρέχουν επαρκή υγειονομική περίθαλψη στο σύνολο του πληθυσμού. Το υψηλό κόστος θεραπείας σε σχέση με το εισόδημα του ασθενούς και οι υπερβολικά μακρόχρονες περίοδοι αναμονής έχει αποδειχθεί ότι αποτελούν βασικούς λόγους αδυναμίας πρόσβασης σε ιατρική περίθαλψη. Η διασφάλιση, ταυτοχρόνως, της καθολικής πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας περίθαλψη και της οικονομικής βιωσιμότητας των συστημάτων υγείας, με την προώθηση οικονομικά αποδοτικών μεθόδων υγειονομικής περίθαλψης και μέτρων προαγωγής της υγείας και

πρόληψης των ασθενειών, απαιτεί αύξηση των προσπαθειών για βελτίωση της ανθεκτικότητας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων υγείας, ώστε να ενισχυθεί η ικανότητά τους να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Η παροχή καθολικής πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη και η αντιμετώπιση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας θα ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή και θα οδηγήσουν σε βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων του συστήματος.

Οι προβλέψεις που ισχύουν σχετικά με τις παροχές ασθενοείας και/ή τις αμειβόμενες άδειες ασθενοείας διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους όσον αφορά τις ημέρες αναμονής, τη διάρκεια, τα ποσοστά αναπλήρωσης των αποδοχών και τους μηχανισμούς ελέγχου. Η διασφάλιση ότι οι παροχές ασθενοείας εξασφαλίζουν ένα επαρκές ελάχιστο ποσοστό αναπλήρωσης των αποδοχών και η ενθάρρυνση της αποκατάστασης και της επανένταξης, με ταυτόχρονη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των σχετικών μηχανισμών, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση.

- α) Όλοι διαθέτουν έγκαιρη πρόσβαση σε καλής ποιότητας προληπτική και θεραπευτική υγειονομική περίθαλψη, ενώ η τυχόν ανάγκη υγειονομικής περίθαλψης δεν οδηγεί στη φτώχεια ή σε οικονομική δυσπραγία.*
- β) Τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης προωθούν την οικονομικά αποδοτική παροχή περίθαλψης, με παράλληλη προώθηση περαιτέρω μέτρων προαγωγής της υγείας και πρόληψης των ασθενειών, ώστε να ενισχυθούν η ανθεκτικότητα των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και η οικονομική τους βιωσιμότητα.*
- γ) Διασφαλίζεται ότι όλοι οι μισθωτοί, ανεξαρτήτως είδους σύμβασης εργασίας, δικαιούνται, σε περίπτωση ασθενοείας τους, επαρκώς αμειβόμενη άδεια ασθενοείας. Ενθαρρύνεται η συμμετοχή των μη μισθωτών σε συναφή προγράμματα ασφάλισης. Ενθαρρύνεται η αποτελεσματική επανένταξη και αποκατάσταση για ταχεία επιστροφή στην εργασία.*

Το άρθρο 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου. Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης (...) σε περιπτώσεις όπως (...) η ασθένεια.

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την κατάλληλη κοινωνική προστασία. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, και του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Το άρθρο 168 της ΣΛΛΕ ορίζει ότι, κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου.

13. Συντάξεις

Η αυξανόμενη μακροζωία και η συρρίκνωση του ενεργού πληθυσμού γεννούν τη διττή πρόκληση της διασφάλισης της οικονομικής βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων και της παροχής επαρκούς εισοδήματος στους συνταξιούχους. Η σύνδεση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής, και η μείωση της απόστασης μεταξύ της πραγματικής και της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης μέσω της αποτροπής των πρόωγων αποχωρήσεων από την αγορά εργασίας αποτελούν σημαντικά μέσα για τον συγκερασμό των στόχων της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών και, ταυτοχρόνως, της δίκαιης μεταχείρισης των γενεών.

Περαιτέρω, σε αρκετά κράτη μέλη, πρόσθετο πρόβλημα αποτελεί η ανεπάρκεια των χορηγούμενων συντάξεων. Εξάλλου, στα περισσότερα κράτη μέλη υφίσταται σημαντικό συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων, καθώς οι χαμηλότερες αποδοχές των γυναικών και τα σωρευμένα χρονικά κενά στη σταδιοδρομία τους έχουν ως αποτέλεσμα οι γυναίκες να καταβάλλουν χαμηλότερες συνταξιοδοτικές εισφορές και, τελικά, να δικαιούνται χαμηλότερες συνταξιοδοτικές παροχές.

Ομοίως, οι μη μισθωτοί και οι απασχολούμενοι με άτυπες μορφές απασχόλησης, επίσης, αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο ανεπάρκειας των συνταξιοδοτικών παροχών τους και χαμηλότερο επίπεδο κάλυψης από επαγγελματικές συντάξεις.

α) Οι συντάξεις διασφαλίζουν για όλα τα πρόσωπα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης μετά τη συνταξιοδότησή τις. Λαμβάνονται μέτρα για την αντιμετώπιση του συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ των φύλων, παραδείγματος χάριν, μέσω τις επαρκούς προσμέτρησης περιόδων που αφιερώθηκαν στη φροντίδα οικείων. Ενθαρρύνεται η συμμετοχή των μη μισθωτών σε συνταξιοδοτικά προγράμματα, σύμφωνα με τις εθνικές ιδιαιτερότητες.

β) Τα συνταξιοδοτικά συστήματα επιδιώκουν τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της μελλοντικής επάρκειας των συντάξεων, μέσω της επίτευξης ευρείας εισφοροδοτικής βάσης, σύνδεσης της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής και μείωσης της απόστασης μεταξύ της πραγματικής και της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης διά της αποτροπής των πρόωγων αποχωρήσεων από την αγορά εργασίας.

Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης (...) σε περιπτώσεις όπως (...) το γήρας (...) [και] (...) το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής (...) σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους (...).*

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχους την κατάλληλη κοινωνική προστασία και την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

14. Παροχές ανεργίας

Οι αποτελεσματικές παροχές ανεργίας επιτυγχάνουν τους εξής στόχους: διευκολύνουν την αναζήτηση εργασίας και την καλύτερη αντιστοίχιση των δεξιοτήτων των ανέργων με τις ανάγκες της αγοράς, προσφέρουν οικονομική ασφάλεια κατά τα διαστήματα ανεργίας, αποτρέπουν τη φτώχεια των ανέργων και δρουν ως αυτόματοι σταθεροποιητές σε περιόδους οικονομικής κάμψης. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, το ποσοστό των ανέργων που καλύπτεται από τα σχετικά συστήματα παροχών ανεργίας είναι πολύ χαμηλό, λόγω της ύπαρξης αυστηρών κριτηρίων ως προς την επιλεξιμότητα των δικαιούχων. Προβληματισμό δημιουργούν, εξάλλου, η διάρκεια των παροχών σε ορισμένα κράτη μέλη, καθώς και η επιβολή της τήρησης των όρων για αναζήτηση εργασίας και συμμετοχή σε μέτρα ενεργού υποστήριξης.

Οι δράσεις υποστήριξης των ανέργων περιλαμβάνουν την απαίτηση για ενεργητική αναζήτηση εργασίας και συμμετοχή σε μέτρα ενεργού υποστήριξης, σε συνδυασμό με την καταβολή επαρκών παροχών ανεργίας. Η διάρκεια των παροχών προσφέρει επαρκή χρόνο για αναζήτηση εργασίας, ενώ, ταυτοχρόνως, διατηρεί το κίνητρο για ταχεία επιστροφή στην αγορά εργασίας².

Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης (...) σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης (...).*

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχους την κατάλληλη κοινωνική προστασία και την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

15. Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα

Τα περισσότερα κράτη μέλη, αλλά όχι όλα, χορηγούν ορισμένο ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα στα πρόσωπα που τελούν σε κατάσταση ή που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο φτώχειας και τα οποία δεν διαθέτουν άλλα μέσα διαβίωσης. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις στο πλαίσιο αυτό, όπως το ανεπαρκές ύψος των χορηγούμενων παροχών, οι οποίες δεν επιτρέπουν στους δικαιούχους να ξεφύγουν από τη φτώχεια, η χαμηλή κάλυψη που παρέχουν τα σχετικά συστήματα και η αδυναμία λήψης των παροχών ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος εξαιτίας της πολυπλοκότητας των διαδικασιών πρόσβασης στους σχετικούς μηχανισμούς. Για τα πρόσωπα που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας, οι ασθενείς δεσμοί με την ενεργό υποστήριξη και τις κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και η πλήρης διακοπή των παροχών μετά την επανένταξη στην αγορά εργασίας μπορούν να δημιουργήσουν «παγίδες επιδομάτων» και αντικίνητρα για εργασία. Εξάλλου, τα πρόσωπα

² Όπως προβλέπεται στην αρχή 3 ανωτέρω.

που συμπληρώνουν το ανώτατο χρονικό όριο λήψης παροχών ανεργίας δεν απολαμβάνουν επαρκή εισοδηματική ασφάλεια, καθώς ο συντονισμός στη χορήγηση των παροχών ανεργίας και των παροχών ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος είναι ελλιπής. Περαιτέρω, όσον αφορά τους ηλικιωμένους, στα περισσότερα κράτη μέλη οι ρυθμίσεις για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα δεν επαρκούν για να απομακρύνουν από τη φτώχεια τους ηλικιωμένους που δεν διαθέτουν άλλους πόρους.

Διασφαλίζεται η χορήγηση παροχών ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στα πρόσωπα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους για αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Για τα πρόσωπα που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας, η χορήγηση των εν λόγω παροχών περιλαμβάνει απαιτήσεις για συμμετοχή σε μέτρα ενεργού υποστήριξης, ώστε να προωθείται η (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας.

Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους (...).*

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την καταπολέμηση του αποκλεισμού.

Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και της αφομοίωσης των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας προσώπων.

16. Παροχές αναπηρίας

Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν πολύ υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό. Αντιμετωπίζουν την έλλειψη επαρκούς προσβασιμότητας των χώρων εργασίας, διακρίσεις και φορολογικά αντικίνητρα που συνδέονται με τις παροχές που λαμβάνουν. Ο σχεδιασμός των παροχών αναπηρίας μπορεί να οδηγήσει σε «παγίδες παροχών», για παράδειγμα, όταν προβλέπεται πλήρης διακοπή των παροχών με την (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας. Η διαθεσιμότητα κοινωνικών υπηρεσιών, επίσης, μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα συμμετοχής στην εργασιακή και την κοινωνική ζωή.

Διασφαλίζεται στα άτομα με αναπηρία η παροχή υπηρεσιών στήριξης και βασικής εισοδηματικής ασφάλειας, ούτως ώστε να έχουν τη δυνατότητα για αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Οι όροι για τη λήψη παροχών αναπηρίας δεν δημιουργούν φραγμούς στην απασχόληση.

Το άρθρο 26 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το*

δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο.

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχους την κατάλληλη κοινωνική προστασία και την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

17. Μακροχρόνια φροντίδα

Η γήρανση του πληθυσμού, η μεταβολή των οικογενειακών δομών και η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας αποτελούν, συνολικά, παράγοντες που συμβάλλουν στην αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας. Τα πρόσωπα που βαρύνονται με τη φροντίδα συγγενών, τα οποία είναι συνήθως γυναίκες, συχνά αναλαμβάνουν να καλύψουν το κενό που δημιουργεί η μη διαθεσιμότητα ή το υψηλό κόστος των υπηρεσιών φροντίδας που παρέχονται από σχετικούς οργανισμούς. Η παροχή θεσμοθετημένων υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδας, παρότι προτιμάται από πολλούς δικαιούχους και μέλη των οικογενειών τους, παραμένει υποαναπτυγμένη, με αποτέλεσμα να καθίσταται συχνά η άτυπη φροντίδα μοναδική επιλογή για πολλές οικογένειες, με σημαντική οικονομική επιβάρυνση των προσώπων που τη χρειάζονται. Ως εκ τούτου, για τη διασφάλιση επαρκών υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας, με ταυτόχρονη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των συναφών συστημάτων, απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες για τη βελτίωση της παροχής και της χρηματοδότησης υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας.

α) Διασφαλίζεται η πρόσβαση σε ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, συμπεριλαμβανομένης φροντίδας κατ' οίκον, οι οποίες παρέχονται από επαρκώς καταρτισμένους επαγγελματίες.

β) Η παροχή και η χρηματοδότηση των υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας ενισχύονται και βελτιώνονται, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε επαρκή φροντίδα κατά τρόπο οικονομικά βιώσιμο.

Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως (...) η εξάρτηση.*

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την κατάλληλη κοινωνική προστασία. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, και του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

18. Παιδική φροντίδα

Οι υπηρεσίες παιδικής φροντίδας συμβάλλουν στη γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, ιδίως αυτών που ζουν σε νοικοκυριά τα οποία βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, και βελτιώνουν τις μελλοντικές εκπαιδευτικές και εργασιακές προοπτικές των παιδιών. Επιπλέον, οι θεσμοθετημένες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας αποτελούν κρίσιμης σημασίας μέσο για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, ιδίως για τις γυναίκες, καθώς προάγουν την απασχόληση των γονέων. Ωστόσο, η περιορισμένη διαθεσιμότητα, η δυσκολία πρόσβασης, το υψηλό κόστος και τα προβλήματα ποιότητας εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικούς φραγμούς και δημιουργούν προσκόμματα στην ανάπτυξη των παιδιών. Εξάλλου, η πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες των παιδιών που προέρχονται από μειονεκτικά περιβάλλοντα εξακολουθεί να αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα.

α) Διασφαλίζεται για όλα τα παιδιά πρόσβαση σε ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας, οι οποίες παρέχονται από επαρκώς καταρτισμένους επαγγελματίες.

β) Λαμβάνονται μέτρα σε αρχικό στάδιο και υιοθετούνται προληπτικές προσεγγίσεις για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων μέτρων για την ενθάρρυνση της φοίτησης παιδιών που προέρχονται από μειονεκτικά περιβάλλοντα.

Το άρθρο 24 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. (...).*

Το άρθρο 151 τους ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την κατάλληλη κοινωνική προστασία. Το άρθρο 153 τους ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών τους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

19. Στέγαση

Η έλλειψη επαρκών λύσεων στέγασης και η στεγαστική ανασφάλεια εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό πρόβλημα σε ολόκληρη την ΕΕ, έχουν δε ως αποτελέσματα την αύξηση των αναλαμβανόμενων οικονομικών κινδύνων, εξώσεις, καθυστερήσεις τους πληρωμές μισθωμάτων και δόσεων ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων, καθώς και, σε ορισμένες ακραίες περιπτώσεις, την αστεγία. Περιορισμοί στην προσφορά στον στεγαστικό τομέα και στρεβλώσεις στην αγορά μισθώσεων ακινήτων συμβάλλουν στην έλλειψη διαθεσιμότητας. Εξάλλου, η έλλειψη επαρκών λύσεων στέγασης εξακολουθεί να αποτελεί φραγμό στην κινητικότητα των εργαζομένων, στην ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, και στην εκπλήρωση των σχεδίων ανθρώπων για τη ζωή τους και για ανεξάρτητη διαβίωση.

- α) Παρέχεται πρόσβαση σε κοινωνική κατοικία ή στεγαστική βοήθεια σε όσους την έχουν ανάγκη. Διασφαλίζεται προστασία των ευάλωτων προσώπων έναντι της εξώσεως και παρέχεται υποστήριξη στα νοικοκυριά με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα για την απόκτηση πρόσβασης σε κατοικία.*
- β) Παρέχεται κατάλυμα στους αστέγους, ενώ η εν λόγω παροχή συνδέεται με πρόσθετες κοινωνικές υπηρεσίες, προκειμένου να προωθηθεί η κοινωνική ενσωμάτωση των αστέγων.*

Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει: *Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους (...).*

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού.

20. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες

Οι βασικές υπηρεσίες, όπως οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, μεταφορών, ενέργειας (όπως οι υπηρεσίες παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης) και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (όπως οι υπηρεσίες τήρησης τραπεζικού λογαριασμού), οι οποίες διασφαλίζουν, αφενός, την πλήρη ενσωμάτωση των ανθρώπων στην κοινωνία και, αφετέρου, την ισότητα ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, δεν είναι πάντοτε διαθέσιμες ή προσβάσιμες σε όλους όσους τις έχουν ανάγκη. Στους φραγμούς πρόσβασης στις εν λόγω υπηρεσίες περιλαμβάνονται το κόστος τους, η έλλειψη υποδομών και η παράλειψη των παρόχων των υπηρεσιών να εκπληρώσουν τις αναγκαίες απαιτήσεις προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία.

Διασφαλίζεται για όλους οικονομικά προσιτή πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ενέργειας, μεταφορών και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Λαμβάνονται μέτρα για την υποστήριξη της πρόσβασης στις εν λόγω υπηρεσίες των προσώπων που την έχουν ανάγκη.

Το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχους την κατάλληλη κοινωνική προστασία και την καταπολέμηση του αποκλεισμού.